

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6Cdo/68/2025
Identifikačné číslo spisu:	7713217185
Dátum vydania rozhodnutia:	24.02.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Zemková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:7713217185.6

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu P. B. C., narodeného XX. B. XXXX, Z. XXX/XX, K., zastúpený: JANÍČEK LEGAL s. r. o., Kominárska 2,4, Bratislava, IČO: 52 961 249, proti žalovanému Mesto Strážske, Námestie Alexandra Dubčeka 300, Strážske, zastúpený: JUDr. Radoslav Soták, advokát, Námestie Slobody 7, Michalovce, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Michalovce pod sp. zn. 6C/235/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Rozhodnutie súdu prvej inštancie

1. Okresný súd Michalovce (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) v poradí druhým rozsudkom č. k. 6C/235/2013-267 z 9. decembra 2020 (ďalej len „rozsudok súdu prvej inštancie“ alebo „rozsudok okresného súdu“) rozhodol tak, že prvým výrokom žalobu zamietol a druhým výrokom priznal žalovanému náhradu trov konania v pomere 100 %, ktoré je povinný žalovanému nahradiť žalobca.

2. Súd prvej inštancie rozsudok odôvodnil podľa § 2 ods. 1, § 2 ods. 2, § 2 ods. 3, § 3 ods. 1, § 3 ods. 2, § 3 ods. 3, § 6 ods. 1, § 6 ods. 2, § 9 ods. 1, § 9 ods. 2, § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou (ďalej „zákon č. 365/2004 Z. z.“ aj „AZ“), § 11 ods. 4 písm. j), § 18a ods. 5, § 18a ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení (ďalej len „zákon č. 369/1990 Zb.“).

Rozhodnutie odvolacieho súdu

3. O odvolaní žalobcu rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“) v poradí tretím rozhodnutím a to rozsudkom sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 (ďalej len „rozsudok odvolacieho súdu“ alebo „rozsudok krajského súdu“) tak, že zmenil rozsudok a určil, že právo žalobcu na prístup k volenej funkcii porušené bolo. V zostávajúcom rozsahu potvrdil zamietavý výrok rozsudku súdu prvej inštalácie a o trovách rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanému nárok na plnú náhradu trov prvoinštalného, odvolacieho a dovolacieho konania.

4. Rozsudok odvolacieho súdu bol vydaný po rozhodnutí dovolacieho súdu sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024, ktorým Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

5. V odôvodnení rozsudku sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 odvolací súd uviedol, že výsledky dokazovania vykonané na súde prvej inštalácie a v odvolacom konaní dávajú dostatočný základ pre záver, že žalovaný sa vo vzťahu k žalobcovi dopustil nepriamej diskriminácie, aj keď konaním na základe navonok neutrálneho právneho predpisu, ktorý však umožnil znevýhodniť osobu žalobcu v porovnaní s inou osobou, ktorá bola poslancom a zároveň sa uchádzala taktiež o funkciu hlavného kontrolóra. Niet pochyb o tom, ako nakoniec vyplynulo aj z právneho názoru dovolacieho súdu, ktorým bol odvolací súd podľa § 455 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „C.s.p.“ a „CSP“) viazaný, že v danom prípade došlo k diskriminácii žalobcu, ktorý sa uchádzal o funkciu hlavného kontrolóra mesta, ktorý nebol poslancom mestského zastupiteľstva, pri voľbe hlavného kontrolóra, nakoľko dotknutý kolektívny orgán - mestské zastupiteľstvo síce formálne postupovalo podľa zákona o obecnom zriadení, avšak poslanec mestského zastupiteľstva, ktorý bol zároveň aj uchádzačom o funkciu hlavného kontrolóra mesta neoznámil pred začiatkom voľby osobný záujem v zmysle článku 6 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. Účasť takéhoto poslanca s osobným záujmom na hlasovaní/rozhodovaní/vypočúvaní mestského zastupiteľstva (ako hlasujúceho poslanca) o iných uchádzačoch o funkciu hlavného kontrolóra mesta alebo aj o sebe, ako o uchádzačovi na uvedenú funkciu, nie je síce nezákonná, ale je využitím výhody spojenej s výkonom mandátu poslanca. Využitie takejto výhody je potrebné preto považovať za formu nepriamej diskriminácie.

6. Z dôvodu diskriminácie v prístupe k verejnej funkcii sa žalobca domáhal priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 6 650 eur tvrdiac, že postupom žalovaného bola značným spôsobom znížená jeho spoločenská vážnosť a dôstojnosť. Priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v žalobe odôvodnil tým, že sa nestal hlavným kontrolórom mesta, stratil možnosť poberať mzdu a výšku primeraného finančného zadosťučinenia vyvodil z násobku jeho ušlej mzdy za obdobie 5 až 6 mesiacov (1 200 eur hrubá mesačná mzda). Táto suma podľa žalobcu zohľadňuje tiež, že funkcia hlavného kontrolóra patrí popri funkcii primátora mesta k ďalšej dôležitej funkcii, ktorá so sebou prináša aj nemalú spoločenskú vážnosť a dôstojnosť, prinajmenšom v regióne mesta Strážske. Žalobca pri svojej výpovedi pred odvolacím súdom uviedol, že: „...predtým ako som nastúpil na funkciu hlavného kontrolóra som podnikal a musel som sa svojho podnikania vzdať. Ako hlavný kontrolór som pôsobil 6 rokov.“

7. Ustanovenia § 9 ods. 2 a ods. 3 zákona č. 365/2004 Z. z. upravujú zákonom stanovené prostriedky právnej ochrany v prípade porušenia, resp. nedodržania zásady rovnakého zaobchádzania dotknutej osoby. Ide o právne normy s relatívne neurčitou hypotézou, t. j. o normy, ktorých hypotéza nie je určená priamo právnym predpisom a ktoré tak prenechávajú súdu, aby podľa svojho uváženia v každom jednotlivom prípade vymedzil sám hypotézu právnej normy zo širokého, vopred neobmedzeného okruhu okolností. Diskriminovaná osoba sa môže okrem uloženia povinnosti upustiť od diskriminačného konania alebo nápravy protiprávneho stavu domáhať aj poskytnutia primeraného zadosťučinenia v nepeňažnej forme (ospravedlnenie ako morálna satisfakcia), ale aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch a to vtedy, ak v súvislosti s porušením zásady rovnakého zaobchádzania je ujma spôsobená diskrimináciou tak závažná, že z hľadiska dosiahnutia primeranej sankcie by nepostačovalo zadosťučinenie v nepeňažnej forme.

8. Prvou podmienkou pre priznanie peňažného zadosťučinenia v zmysle § 9 ods. 3 je to, že sa priznanie

žiadnej z foriem morálneho zadosťučinenia nejaví s ohľadom na okolnosti prípadu postačujúcim. Ďalšou podmienkou je, že v súvislosti s konštatovanou diskrimináciou došlo v príčinnej súvislosti s ňou k zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia poškodenej osoby značným spôsobom. Ide o takú ujmu vzniknutú diskriminovanej osobe, ktorú táto osoba pociťuje vzhľadom k intenzite a trvaniu diskriminácie ako závažnú. Pre rozhodnutie o konkrétnej peňažnej sume je preto potrebné prihliadať najmä na závažnosť a trvanie neoprávneného zásahu, spôsob jeho vykonania, povahu práv a oprávnených záujmov diskriminovaného subjektu, ktoré boli porušené, či ohrozené atď.

9. V prípade žaloby na náhradu nemajetkovej ujmy je tak nevyhnutné, aby žalobca presne určil a špecifikoval nemajetkovú ujmu, ktorej kompenzáciu si nárokuje, ako aj fakty dokladajúce rozsah týchto nemajetkových strát. Je teda na žalobcovi, ktorý je zaťažený dôkazným bremenom ohľadom vzniku a rozsahu nemajetkovej ujmy, aby preukázal konkrétny negatívny prejav nemajetkovej ujmy vo svojej osobnostnej sfére.

10. Pri posudzovaní nároku žalobcu odvolací súd vychádzal z toho, že v danom prípade došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, práva zaručeného Ústavou Slovenskej republiky, ďalej len „Ústava SR“, (článok 12 Ústavy SR), v súvislosti s výkonom práva prístupu žalobcu k volenej funkcii (článok 30 ods. 4 Ústavy SR), podľa ktorého občania majú za rovnakých podmienok prístup k voleným a iným verejným funkciám. Stalo sa tak jednorazovo, pri výberovom konaní na funkciu hlavného kontrolóra mesta. Vychádzajúc z druhu diskriminácie odvolací súd skúmal, či v danom prípade išlo o taký zásah, ktorý (by pri objektívnom vnímaní), vzhľadom na skutočnosti uvedené žalobcom, podstatne znížili dôstojnosť, spoločenskú vážnosť alebo spoločenské uplatnenie žalobcu.

11. Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade z objektívneho hľadiska možno jednoznačne ustáliť zrejmy zásah do osobnostných práv žalobcu, najmä v oblasti psychického a citového prežívania ako osoby dotknutej nepriamou formou diskriminácie v prístupe k verejnej funkcii zvýhodnením iného uchádzača v postavení poslanca. Takéto porušenie zásady rovnakého zaobchádzania pri výberovom konaní by akákoľvek iná osoba dôvodne pociťovala ako psychickú ujmu, resp. nespravodlivosť. Pri posudzovaní otázky, či u žalobcu ako u postihnutej osoby došlo k porušeniu týchto osobnostných práv značným spôsobom, odvolací súd dospel k záveru, že tomu tak nie je.

12. Žalobca výšku uplatnenej nemajetkovej ujmy o. i. odôvodnil stratou príjmu za obdobie 6 mesiacov z výkonu funkcie hlavného kontrolóra. Odvolací súd dospel k záveru, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nemožno zamieňať s prípadným nárokom na náhradu majetkovej ujmy ako škody, ktorá vychádza z iných zákonom stanovených predpokladov jej priznania (§ 420 a nasl.), preto argumentáciu žalobcu, založenú na reparácii ušlej mzdy, resp. straty príjmu z pracovného pomeru hlavného kontrolóra nemohol odvolací súd brať do úvahy. Primerané finančné zadosťučinenia sa chápe ako nástroj na odstránenie spôsobenej nemajetkovej ujmy. Treba preto rozdielne chápať náhradu škody a nemajetkovej ujmy. Tieto nároky nemožno zamieňať. Primerané zadosťučinenia sa chápe ako nástroj na odstránenie ujmy nemateriálneho charakteru, a nie ako náhrada za spôsobenú materiálnu škodu. V prípade ujmy hmotného charakteru zákon upravuje dva kompenzačné prostriedky, a to náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia. Preto nie je možné pripustiť, aby si oprávnený cestou nároku na náhradu primeraného finančného zadosťučinenia riešil vzniknutú hmotnú ujmu.

13. V danom prípade ujma (majetková škoda) žalobcu, spočívajúca v ušlom zisku v podobe straty príjmu nevznikla v príčinnej súvislosti s konštatovanou diskrimináciou, preto podľa názoru odvolacieho súdu nemohol na tieto argumenty pri posudzovaní nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy prihliadať. Žalobca žiadnym spôsobom nepreukázal, že ním uvádzané zdravotné problémy, v dôsledku ktorých sa stal plne invalidným, ale aj ďalšie ním uvádzané zdravotné problémy vznikli v priamej príčinnej súvislosti s konštatovanou diskrimináciou zo strany žalovaného. V tomto smere žalobca neprodukoval žiadne dôkazy, preto ani na argumentáciu žalobcu v tomto smere nebolo možné pri posudzovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy prihliadať.

14. Pokiaľ žalobca poukazoval v súvislosti s konštatovanou diskrimináciou, že táto sa negatívne prejavila

v prežívaní v rodine a spoločenských vzťahoch, keďže funkcia hlavného kontrolóra, ktorým sa nestal, je vážnou a uznávanou funkciou v meste, v tomto smere žalobca produkoval len všeobecné konštatovania, ktoré samy osebe neodôvodňujú a ani nepreukazujú, že k zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia došlo značným spôsobom. Odvolací súd uzavrel, že žalobca nepreukázal, že by značným spôsobom bola znížená jeho spoločenská vážnosť a dôstojnosť, ako aj spoločenské uplatnenie z dôvodu diskriminácie, preto ustálil, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy žalobcovi nepatrí. Aj v prípade, ak je žalobou uplatnená náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch, je povinnosťou súdu skúmať, či nie je postačujúce poskytnutie zadost'učinenia vo forme konštatovania porušenia práva. V tomto ohľade súd nie je viazaný petitom žalobného návrhu.

15. Odvolací súd bol názoru, že vzhľadom na vzniknuté následky v osobnostnej sfére žalobcu, je na mieste poskytnúť žalobcovi zadost'učinenie vo forme konštatovania vo výroku rozsudku, že u neho došlo k porušeniu zásady zákazu diskriminácie v prístupe k volenej funkcii, čím došlo k napraveniu a dostatočnému zadost'učineniu pre žalobcu.

16. Z týchto dôvodov odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštalácie v súlade s § 388 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) tak, že vo výroku rozsudku konštatoval, že právo žalobcu na prístup k volenej funkcii porušené bolo. Následne odvolací súd uzavrel, že žalobcovi nevzniklo právo na náhradu primeranej nemajetkovej ujmy, preto v zostávajúcej časti rozsudok súdu prvej inštalácie, ktorým bola žaloba zamietnutá, v súlade s § 387 ods. 1 CSP, potvrdil. Odvolací súd skonštatoval, že pokiaľ sa žalobca v tomto konaní domáhal zrušenia právoplatného uznesenia mestského zastupiteľstva č. 172/2009 zo 17. decembra 2009 Mesta Strážske, v tejto časti žalobu nemožno považovať za opodstatnenú vychádzajúc z toho, že postup žalovaného pri prijatí tohto uznesenia nemožno považovať za nezákonný, resp. v rozpore so zákonom, čo vyplynulo aj z bodu 49. uznesenia dovolacieho súdu, preto podľa dovolacieho súdu súd prvej inštalácie v tejto časti žaloby rozhodol vecne správne, preto postupom podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil zamietajúci výrok rozsudku súdu prvej inštalácie aj v tejto časti.

Dovolanie

17. Proti rozsudku dovolacieho súdu sp. zn. 9Co/48/2024 z 3. júla 2024 podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“), ktorého prípustnosť aj dôvodnosť vyvodzuje z § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP navrhujúc, aby dovolací súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Košiciach spis. zn.: 9Co/48/2024 zo dňa 03.07.2024 vo výroku I. a II. tak, že: Najvyšší súd SR určuje, že zákonné právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou P. B. C. upravené v § 9 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov bolo porušené právoplatným uznesením mestského zastupiteľstva č. 172/2009 Mesta Strážske z 17.12.2009. Právoplatné uznesenie mestského zastupiteľstva č. 172/2009 Mesta Strážske zo dňa 17.12.2009 sa zrušuje. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 6 650 EUR, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy druhého dovolacieho konania v rozsahu 100 %. V prípade, že dovolací súd nevyhoví vyššie uvedenému návrhu žalobcu, žalobca navrhuje, aby odvolací súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Košiciach spis. zn.: 9Co/48/2024 zo dňa 03.07.2024 nasledovne a vydal uznesenie: Rozsudok Krajského súdu v Košiciach spis. zn.: 9Co/48/2024 zo dňa 03.07.2024 vo výrokoch I. a II. zrušuje a vec vracia dovolaciemu súdu na ďalšie konanie.

18. Žalobca je názoru, že odvolací súd vo vzťahu k výroku 1/ napadnutého rozsudku nesprávnym procesným postupom, znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to tým, že nerešpektoval žalobný návrh žalobcu a ten zmenil spôsobom, ktorý sa priechil účelu zákona č. 365/2004 Z. z., vrátane § 9 ods. 2 AZ, pričom tento postup žiadnym spôsobom neodôvodnil, nerešpektovaním žalobného návrhu žalobcu zároveň hrubo porušil ust. § 216 ods. 1 CSP; neodôvodnil odklon od formulácie žalobného návrhu žalobcu v porovnaní

s výrokom 1/ rozsudku odvolacieho súdu. Žalobca sa upraveným žalobným návrhom na základe výzvy súdu prvej inštancie, na odstránenie jeho väd (nie zmenou žalobného návrhu, ako o tom chybné rozhodol súd prvej inštancie na pojednávaní dňa 13. júna 2012), výslovne domáhal petitu tohto znenia: Zákonné právo na rovnaké zaobchádzanie a ochranu pred diskrimináciou P.. B. C. upravené v § 9 ods. 1 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (AZ) bolo porušené právoplatným uznesením mestského zastupiteľstva č. 172/2009 Mesta Strážske z 17.12.2009. Súd bol týmto žalobným návrhom žalobcu viazaný v zmysle § 216 ods. 1 CSP. Napriek tomu odvolací súd o tomto návrhu žalobcu rozhodol tak, že: rozsudok zmenil a určil, že právo žalobcu na prístup k volenej funkcii bolo porušené. Je zjavné, že odvolací súd podstatne zmenil žalobný návrh žalobcu a od tohto žalobného návrhu žalobcu sa podstatne odklonil, pričom tento svoj postup odvolací súd v napadnutom rozsudku nijako neodôvodnil. Podľa dovolateľa tak výrokom 1/ rozsudku porušil § 216 ods. 1 CSP, v dôsledku čoho došlo aj k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP.

19. Skutočnosť, že odvolací súd v prípade výroku 1/ rozsudku odvolacieho súdu nedbal, čoho sa žalobca domáhal, vyplýva už aj z jednoduchého porovnania znenia žalobného návrhu a výroku 1/ napadnutého rozsudku. Absencia subjektu (kto) a toho, čím/akým predpisom, rozhodnutím, pokynom alebo praxou (v zmysle ust. § 2a ods. 3 AZ) bolo porušené právo žalobcu na rovnaké zaobchádzanie vo forme nepriamej diskriminácie (právo na prístup k volenej funkcii, formulácia použitá odvolacím súdom) zároveň spôsobila, že odvolací súd poprel aj podstatu a účel určovacieho výroku v zmysle § 9 ods. 2 AZ.

20. Popretie podstaty a účelu určovacieho výroku v zmysle ust. § 9 ods. 2 AZ v rozsudku odvolacieho súdu podľa dovolateľa vyplýva aj z určovacích výrokov rozsudkov súdov vydaných v zmysle AZ. Napríklad: podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/220/2022 z 12. júla 2023: „Žalovaný porušil zásadu rovnakého zaobchádzania tým, že neprijal dostatočné preventívne opatrenia na ochranu pred diskrimináciou a opatrenia na odstránenie diskriminácie rómskych detí v Základnej škole v obci E. C. A. na základe ich etnického pôvodu.“; podľa rozsudku Okresného súdu v Prešove sp. zn. 15C/14/2016 z 24. novembra 2022 (potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 20Co/21/2022 z 28. februára 2023): „Súd určuje, že žalovaný v 1./ rade porušil zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobcom v 1./- 3./ rade a dopustil sa diskriminácie vo vzdelávaní žalcov v 1./ - 3./ rade z dôvodu ich rómskej etnickej príslušnosti, a to nedostatočnou psychologickou diagnostikou a následnou rediagnostikou žalcov v 1./ - 3./ rade, ktorým odporučil vzdelávanie podľa vzdelávacieho programu pre žiakov/-čky s ľahkým mentálnym postihnutím.“; podľa rozsudku Okresného súdu v Prešove sp. zn. 18C/96/2022 zo 6. novembra 2023: „Súd určuje, že žalovaná porušila zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyni a dopustila sa jej diskriminácie v prístupe k vzdelaniu a právu na prístup k informáciám a slobode prejavu z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to neprijatím primeraných opatrení vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám, ktoré by zabezpečili rovný prístup ku vzdelaniu v čase prerušenej prezenčnej výučby počas pandémie covid 19.“; podľa rozsudku Okresného súdu v Prešove sp. zn. 29C/34/2023 zo 6. novembra 2023: „Určuje, že žalovaný v 1. rade porušil zásadu rovnakého zaobchádzania prijatím rozhodnutia o určení spoločného školského obvodu č. OÚ-PO-OS1/2014/024175-9 zo dňa 4.12.2014 a rozhodnutia o určení spoločného školského obvodu č. OU-PO-OSI-2016/006217-33 zo dňa 27.05.2016, ktorými udržal existujúci protiprávny stav vzdelávania rómskych detí z obce Z. K. v Základnej škole s materskou školou v R. a neprijatím účinných opatrení na predchádzanie a odstránenie diskriminácie rómskych detí z obce Z. K. v Základnej škole s materskou školou v R.“.

21. Z citovaných rozsudkov všeobecných súdov podľa dovolateľa vyplýva, že výrok 1/ rozsudku nemá náležitosti vyžadované § 9 ods. 2 AZ, čím odvolací súd porušil citované ustanovenie zákona a v konečnom dôsledku porušil aj § 216 ods. 1 CSP (vyjadrujúci zásadu ne ultra petitem), ktorý je súčasťou záruk práva na spravodlivý proces, vrátane zákazu odmietnutia spravodlivosti. Odvolací súd porušil právo žalobcu na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorého súčasťou je aj rozhodnutie o tom, čoho sa žalobca domáha, inak dôjde k

odmietnutiu spravodlivosti. Žalobca z výroku rozsudku odvolacieho súdu nevie, kto a čím porušil jeho právo na rovnaké zaobchádzanie a kto a čím ho diskriminoval. Odvolací súd však určovací výrok rozsudku formuloval spôsobom, ktorý sa zásadne odlišoval od žalobného návrhu žalobcu. Odvolací súd vo výroku 1/rozsudku vôbec neuviedol, kto porušil právo žalobcu na rovnaké zaobchádzanie (právo na prístup k volenej funkcii, formulácia použitá odvolacím súdom) a čím/akým predpisom, rozhodnutím, pokynom alebo praxou (v zmysle § 2a ods. 3 AZ) bolo porušené právo žalobcu na rovnaké zaobchádzanie vo forme nepriamej diskriminácie (právo na prístup k volenej funkcii, formulácia použitá odvolacím súdom). Podľa dovolateľa ide o otázku, ktorá podľa jeho vedomosti nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená vôbec. Podľa dovolateľa je vyriešením uvedenej otázky nasledovné riešenie: Súd rozhodujúci o určovacom výroku podľa ust. § 9 ods. 2 AZ je povinný uviesť vo výroku rozsudku označenie „žalovaný“ alebo uviesť žalovaného celým menom/názvom/obchodným menom a okrem toho presne uviesť konanie alebo nekonanie žalovaného, ktorým žalovaný porušil zásadu rovnakého zaobchádzania vo forme priamej alebo nepriamej diskriminácie.

22. Odvolací súd zamietol žalobu žalobcu aj v časti, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia označeného uznesenia zastupiteľstva mesta Strážske. Žalobca tak spravil v súlade s pokynom Ústavného súdu Slovenskej republiky z jeho uznesenia so sp. zn. III. ÚS 331/2010 z 21. októbra 2010. Bola teda daná právomoc súdov o tejto časti návrhu konať v konaní podľa AZ. Žalobca je názoru, že odvolací súd mu výkonom 2/ rozsudku, t. j. potvrdením zamietajúcej časti rozhodnutia súdu prvej inštancie aj o časti žaloby, ktorou sa domáhal zrušenia uznesenia mestského zastupiteľstva, nesprávnym procesným postupom, znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to tým, že nerešpektoval závery uznesenia dovolacieho súdu a v jeho odôvodnení absentujú relevantné dôvody. Závery odvolacieho súdu sú rozporuplné a chýba v nich „racionálny záver podporujúci prijaté rozhodnutie najmä s poukazom na skonštatovanú diskrimináciu žalobcu“ a tiež odvolací súd nerešpektoval vlastné závery z uznesenia krajského súdu sp. zn. 9Co/21/2019 z 25. septembra 2019, ktorým konštatoval nezákonnosť v konaní žalovaného. Žalovaným realizovaný postup pri voľbe, ktorý vyústil vo výbere uchádzača žrebom založenom na náhode, totiž zakryl diskrimináciu pri voľbe, ktorou bola tá nesporná skutočnosť, že žalovaný umožnil jednému z uchádzačov P. Z. Z., ktorý bol súčasne aj poslancom mestského zastupiteľstva, hlasovať pri voľbe hlavného kontrolóra, čím mu oproti ostatným uchádzačom poskytol výhodu vyplývajúcu z jeho postavenia ako poslanca a možnosti hlasovať sám za seba.“ Poukázal i na záver dovolacieho súdu: „Z obsahu spisu a zisteného skutkového stavu veci je zrejmé, že žalobca bol diskriminovaný v prístupe k volenej funkcii, keďže jeho protikandidát na funkciu hlavného kontrolóra mesta už v druhom kole voľby mal výhodu v tom, že hlasoval aj ako poslanec mestského zastupiteľstva o kandidátoch na funkciu hlavného kontrolóra a je zrejmé, že aj svojim hlasom, výkonom hlasovacieho práva, mohol ovplyvniť (možno i ovplyvniť) voľbu kandidáta v druhom kole volieb, v ktorom, ak by ako poslanec mestského zastupiteľstva nehlasoval, voľba hlavného kontrolóra mesta by sa (možno) skončila v druhom kole výhrou jedného z kandidátov. Tretie kolo voľby (žrebovanie) by sa nemuselo uskutočniť.“

23. Dovolateľ ďalej tvrdí, že rozsudok odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnený a protirečivý. Odvolací súd totiž na jednej strane konštatuje, že došlo k nepriamej diskriminácii žalobcu, ktorá je AZ zakázaná, a to využitím výhody poslanca mestského zastupiteľstva, teda odvolací súd výslovne konštatoval porušenie AZ, pričom už Najvyšší súd Slovenskej republiky v bode 49. uznesenia konštatoval aj porušenie ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov (ďalej ako „ZOVZ“), a na druhej strane odvolací súd uzavrel, že postup žalovaného pri prijatí uznesenia nemožno považovať za nezákonný, resp. v rozpore so zákonom. Ak by nedošlo k protiprávnemu konaniu, odvolací súd by nemohol vyhovieť žalobe aspoň vo vyhovujúcej časti. Aj samotná nepriama diskriminácia je protizákonná, pretože ju AZ zakazuje. Za ďalšie, podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v prípade žalobcu došlo aj k porušeniu čl. 6 ZVOZ, ktorý je ústavným zákonom. Žalobcovi nie je teda zrejmé, ako podľa odvolacieho súdu mohol byť postup žalovaného v súlade so zákonom. To platí tým viac, ak sám odvolací súd skonštatoval už v uznesení sp. zn. 9Co/21/2019 z 25. septembra 2019 rozpor postupu žalovaného so zákonom.

24. K dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ uviedol, že otázka, ktorú riešil odvolací súd,

či existencia nepriamej diskriminácie pri voľbe hlavného kontrolóra, ktorá sa prejavila v podobe prijatého uznesenia mestského zastupiteľstva, ktorým došlo k zvoleniu inej než osoby poškodenej diskrimináciou, spôsobuje jeho nezákonnosť a/alebo je dôvodom jeho zrušenia v konaní podľa AZ. Dovolateľ vysvetlil v čom spočíva nesprávnosť riešenia uvedenej otázky odvolacím súdom takto: Odvolací súd v napadnutom rozsudku konštatoval, že postup žalovaného pri prijímaní napadnutého uznesenia mestského zastupiteľstva nemožno považovať za nezákonný, hoci konštatoval nepriamu diskrimináciu na strane žalovaného. Spôsob správneho vyriešenia otázky podľa dovolateľa bola ustálená už v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 115/2020. Týmto žalobca navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky na spornú otázku zodpovedal. Podľa žalobcu správnym vyriešením tejto otázky je to, že ak dôjde k priamej alebo nepriamej diskriminácii v otázke prístupu k volenej funkcii hlavného kontrolóra obce alebo mesta, je deklarovanie priamej alebo nepriamej diskriminácie súdom dôvodom na zrušenie takéhoto uznesenia obecného alebo mestského zastupiteľstva o zvolení hlavného kontrolóra, ak sa ho žalobca aj domáha.

25. Dôvodom na takúto odpoveď spornej otázky je podľa dovolateľa aj samotné znenie a účel § 9 ods. 2 AZ. Ustanovenie § 9 ods. 2 AZ formuluje demonštratívne typy nárokov, ktorých sa osoby poškodené diskrimináciou môžu domáhať, čo je vyjadrené slovami „najmä domáhať“. Pre rozmanitosť prípadov v bežnom živote nie je výslovne uvedené rušenie rozhodnutí obecných/mestských zastupiteľstiev, ale takéto oprávnenie možno z účelu ust. § 9 ods. 2 AZ spoľahlivo vyvodiť. Možnosť domáhať sa na základe ust. § 9 ods. 2 AZ zrušenia uznesenia obecného alebo mestského zastupiteľstva pritom výslovne vyplýva z uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 331/2010 z 21. októbra 2010, v ktorom sa zrušenia predmetného uznesenia mestského zastupiteľstva domáhal žalobca. Až po odmietnutí ústavnej sťažnosti žalobcu a po pokyne Ústavného súdu Slovenskej republiky sa žalobca obrátil s týmto nárokom na všeobecný súd podľa AZ.

26. Dovolateľ ďalej k výroku 2/ dovolaním napadnutého rozsudku odvolacieho súdu uviedol, že v časti nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy mu nesprávnym procesným postupom súd znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a to tým, že nerešpektoval záväzný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý odvolaciemu súdu veľmi zreteľne dal pokyn, aby priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy; na jednej strane odvolací súd konštatoval zrejmy zásah do osobnostných práv z objektívneho hľadiska a na strane druhej, konštatoval, že tento zásah nebol dostatočný; nerešpektoval rozhodnutia odvolacieho súdu ohľadom preukazovania vzniku nemajetkovej ujmy; nerešpektoval rozhodnutia identického senátu odvolacieho súdu v otázke preukazovania vzniku nemajetkovej ujmy a tiež nerešpektoval rozhodnutia identického senátu odvolacieho súdu vydané podľa AZ, v ktorých nepožadoval od poškodených osôb preukazovať vznik nemajetkovej ujmy.

27. Dovolateľ k porušeniu záväzného právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dáva do pozornosti uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/283/2021 z 29. novembra 2023, ktorý sa týkal nepriznania náhrady nemajetkovej ujmy (teda obdobného prípadu) krajským súdom po kasačnom uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky: „I. z uznesenia najvyššieho súdu z 31. marca 2016 sp. zn. 3Cdo/12/2016 publikovaného v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 76/2016 vyplýva: „Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narušá princíp právnej istoty.“ Najvyšší súd v odôvodnení uznesenia sp. zn. 3Cdo/12/2016 uviedol: „ (...) Pre konanie po zrušení rozhodnutia dovolacím súdom platí bezvýnimočne zásada viazanosti a podriadenosti nižšieho súdu (odvolacieho alebo prvostupňového) právnym názorom vysloveným dovolacím súdom. Kasačná (inštančná) záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia najvyššieho súdu. V konaní nasledujúcom po zrušujúcom rozhodnutí dovolacieho súdu nemá odvolací súd žiadny priestor pre úvahy, či bude alebo nebude rešpektovať právny názor najvyššieho súdu. (...)“; „ (...) Viazanosť súdu nižšieho stupňa právnym názorom súdu vyššieho stupňa je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Nerešpektovanie právneho názoru dovolacieho súdu vyjadreného v zrušujúcom rozhodnutí je preto

porušením tak ustanovenia § 243d ods. 1 OSP (aktuálne § 455 CSP - poznámka dovolacieho súdu), ako aj základného práva účastníka konania na súdnu a inú právnu ochranu. Pokiaľ je v rozpore s princípom právnej istoty, právom na spravodlivé súdne konanie a tiež právom na prejednanie veci v primeranej lehote postup súdu, ktorý nerešpektuje precedenčnú záväznosť niektorého rozhodnutia najvyššieho súdu, o to viac a na oveľa vyššom stupni závažnosti ide o zásah do tohto princípu a týchto práv v prípade nerešpektovania kasačnej (inštančnej) závažnosti rozhodnutia najvyššieho súdu. Akékoľvek prejavy nerešpektovania týchto pravidiel jednotu systému ako celku narúšajú. (...)“ V danom prípade z napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplýva, že by dôvodom pre nerešpektovanie záväžného právneho názoru dovolacieho súdu bola niektorá okolnosť, ktorá v zmysle právnej teórie a zaužívanej súdnej praxe dovoľuje odvolaciemu súdu výnimočne neriadiť sa kasačnou záväznosťou zrušujúceho rozhodnutia dovolacieho súdu a v ňom zaujatým právnym názorom dovolacieho súdu.

28. Príkladom je stabilná judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (rozsudok sp. zn. 2Cdo/104/2001), podľa ktorej právny názor dovolacieho súdu vyslovený v jeho zrušujúcom rozsudku vychádza z určitého skutkového základu. Tento skutkový základ sa však môže v konaní nasledujúcim po zrušení napadnutého rozhodnutia dovolacím súdom zmeniť, napríklad po doplnení dokazovania. Výsledky nového dokazovania však môžu zmeniť skutkový stav natolko, že bude vylúčená aplikácia právneho názoru dovolacieho súdu na tento nový skutkový stav.

29. Odvolací súd podľa dovolateľa v napadnutom rozsudku porušil kasačnú (inštančnú) záväznosť právneho názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, čím bol aj podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/283/2021 naplnený dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f) CSP a došlo vo výroku 2/ napadnutého rozsudku v časti náhrady nemajetkovej ujmy k porušeniu práva žalobcu na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorého súčasťou je aj povinné rešpektovanie záväzných právnych názorov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odvolacími súdmi.

30. Odvolací súd v napadnutom rozsudku uviedol: „Ďalšou podmienkou je, že v súvislosti s konštatovanou diskrimináciou došlo v príčinnej súvislosti s ňou k zníženiu dôstojnosti, spoločenskej vážnosti alebo spoločenského uplatnenia poškodenej osoby značným spôsobom. Ide o takú ujmu vzniknutú diskriminovanej osobe, ktorú táto osoba pociťuje vzhľadom k intenzite a trvaniu diskriminácie ako závažnú. ... Podľa názoru odvolacieho súdu v danom prípade z objektívneho hľadiska možno jednoznačne ustáliť zrejmy zásah do osobnostných práv žalobcu, najmä v oblasti psychického a citového prežívania ako osoby dotknutej nepriamou formou diskriminácie v prístupe k verejnej funkcii zvýhodnením iného uchádzača v postavení poslanca. Takéto porušenie zásady rovnakého zaobchádzania pri výberovom konaní by akákoľvek iná osoba dôvodne pociťovala ako psychickú ujmu resp. nespravodlivosť. Pri posudzovaní otázky, či u žalobcu ako u postihnutej osoby došlo k porušeniu týchto osobnostných práv značným spôsobom, odvolací súd dospel k záveru, že tomu tak nie je.“ Z citovaného odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu podľa dovolateľa vyplýva, že rozsudok, vrátane jeho bodu 35., je protirečivý. Odvolací súd totiž konštatoval zrejmy zásah do osobnostných práv žalobcu, a to aj z objektívneho hľadiska, no napriek tomu nepriznal žalobcovi žiadnu náhradu nemajetkovej ujmy, a to ani s ohľadom na záväzný právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý odvolaciemu súdu indikoval, že žalobca má právo na náhradu nemajetkovej ujmy. Ak došlo k zjavnému zásahu do osobnostných práv, malo podľa žalobcu dôjsť k rozhodnutiu o náhrade nemajetkovej ujmy, čo však odvolací súd neurobil. Práve zjavný zásah do osobnostných práv, ktorý by aj podľa odvolacieho súdu dôvodne pociťovala každá iná osoba ako svoju vlastnú ujmu, dáva podklad pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. Navyše, aj podľa odvolacieho súdu značný zásah do práv osôb postihnutých diskrimináciou znamená, že poškodená osoba túto ujmu pociťuje ako závažnú. Žalobca v konaní vypovedal, že vzniknutú ujmu pociťoval ako závažnú on aj jeho okolie. Žalobca teda splnil kritériá, ktoré si odvolací súd sám vymedzil pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy. No napriek tomu odvolací súd žalobcovi nepriznal žiadnu náhradu nemajetkovej ujmy.

31. Podľa žalobcu odvolací súd porušil aj právo žalobcu na spravodlivé súdne konanie, pretože nerešpektoval viaceré rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ohľadom preukazovania

vzniku nemajetkovej ujmy. Ide o rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/137/2008 z 18. februára 2010 (publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 53/2010), sp. zn. 4Cdo/232/2010 z 29. júna 2011, nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 689/2014 z 9. novembra 2016. Záväznosť týchto rozhodnutí potvrdil identický senát odvolacieho súdu v rozsudku so sp. zn. 9Co/95/2021 z 28. júna 2023. Ako ďalšie rozhodnutia dovolacieho súdu uviedol rozhodnutie sp. zn. 4Cdo/125/2019 z 27. augusta 2019, sp. zn. 4Cdo/80/2019 zo 16. mája 2019, sp. zn. 4Cdo/54/2020 z 21. októbra 2020, podľa ktorých nemajetková ujma je psychická kategória a jej vznik a výška nemajetkovej ujmy sa nepreukazuje a nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv. V prípade žalobcu, základné práva boli porušené, a to právo na ochranu pred diskrimináciou a právo na prístup k volenej funkcii. Podľa rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky so sp. zn. 4Cdo/130/2020 z 21. októbra 2020 a sp. zn. 9Cdo/154/2020 z 20. mája 2021, požadovať od poškodených osôb preukazovať vznik nemajetkovej ujmy a jej výšku, zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces a neprípustnému rozloženiu dôkazného bremena medzi sporovými stranami. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. III. ÚS 224/2023 z 27. apríla 2023 uviedol, že súdy pri posudzovaní náhrady nemajetkovej ujmy nemajú zisťovať detaily súkromného života poškodených osôb, ale majú sa na porušenie základných práv pozeráť z objektívneho hľadiska. Odvolací súd síce uznal vznik nemajetkovej ujmy žalobcu z objektívneho hľadiska, no napriek tomu v rozpore s označenou judikatúrou nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy. Odvolací súd však požadoval od žalobcu, aby presne preukázal vznik nemajetkovej ujmy a jej výšku. Porušil tak precedентnú záväznosť označených rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a uvalil na žalobcu nesplniteľné dôkazné bremeno, pretože požadoval od žalobcu preukázať vznik nemajetkovej ujmy ako psychickej kategórie - stav mysle poškodenej osoby. Odvolací však v prípade žalobcu požadoval preukázať nielen vznik nemajetkovej ujmy, ale aj jej výšku konkrétnymi dôkazmi a faktami. Odvolací súd síce uznal vznik nemajetkovej ujmy žalobcu z objektívneho hľadiska, no napriek tomu v rozpore s označenou judikatúrou nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy. Postup odvolacieho súdu v prípade žalobcu preto vykazuje znaky svojvôle, ktorá je v materiálnom právnom štáte neprípustná.

32. Dovolateľ je názoru, že napadnutým rozsudkom v časti náhrady nemajetkovej ujmy došlo k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v časti, ktorý sa týkal preukazovania vzniku a výšky nemajetkovej ujmy, vrátane dôkazného bremena v takomto prípade pretože odvolací súd v napadnutom rozsudku vyriešil túto otázku tak, že od žalobcu požadoval, aby „presne určil a špecifikoval nemajetkovú ujmu, ktorej kompenzáciu si nárokuje, ako aj fakty dokladajúce rozsah týchto nemajetkových strát. Je teda na žalobcovi, ktorý je zaťažený dôkazným bremenom ohľadom vzniku a rozsahu nemajetkovej ujmy, aby preukázal konkrétny negatívny prejav nemajetkovej ujmy vo svojej osobnostnej sfére.“ Odvolací súd tak od žalobcu požadoval exaktnými dôkazmi preukázať vznik nemajetkovej ujmy, čo je psychická kategória vyjadrujúca stav mysle poškodeného a nedá sa spravidla exaktnými dôkazmi preukázať. Podľa žalobcu sa odvolací súd v napadnutom rozsudku odklonil od uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/80/2019 a uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 11/2019, podľa ktorých nemajetková ujma je psychická kategória, ktorá vyjadruje stav mysle poškodenej osoby; od uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/125/2019 a uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/257/2019, nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby a nepreukazuje sa, vrátane jej výšky; od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky so sp. zn. 4Cdo/130/2020 z 21. októbra 2020 a sp. zn. 9Cdo/154/2020 z 20. mája 2021, podľa ktorých požadovať od poškodených osôb preukazovať vznik nemajetkovej ujmy a jej výšku zodpovedá porušeniu práva na spravodlivý proces a neprípustné rozloženie dôkazného bremena medzi sporovými stranami; od uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/283/2021 a uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 224/2023 z 27. apríla 2023, podľa ktorých súdy pri posudzovaní náhrady nemajetkovej ujmy nemajú zisťovať detaily súkromného života poškodených osôb, ale majú sa na porušenie základných práv pozeráť z objektívneho hľadiska; od rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Cdo/137/2008 z 18. februára 2010, sp. zn. 4Cdo/232/2010 z 29. júna 2011 alebo od nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 689/2014 z 9. novembra 2016, podľa ktorých pri požadovaní náhrady nemajetkovej ujmy, nie je potrebné demonštrovať, či tento zásah so sebou niesol aj ujmu, ktorá

sa prejavila navonok vo vzťahu k tretím osobám, jej príležitostiam, očakávaniam, resp. narušila sa jej dôstojnosť v očiach iných.

33. Pokiaľ ide o konštatovanie odvolacieho súdu v napadnutom rozsudku, ktorý od žalobcu požadoval, aby „presne určil a špecifikoval nemajetkovú ujmu, ktorej kompenzáciu si nárokuje, ako aj fakty dokladajúce rozsah týchto nemajetkových strát, tak správnym vyriešením tejto otázky by podľa dovolateľa bolo to, že nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby, a to aj pri základnom práve na rovnaké zaobchádzanie; nemajetková ujma je stav mysle poškodenej osoby, ktorá sa preukazuje empaticky, nie mechanicky; nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby a nepreukazuje sa a posudzuje sa/má sa posudzovať z objektívneho hľadiska, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase (v tej istej situácii, prípadne spoločenskom postavení a pod.) vnímala aj každá iná fyzická osoba.

34. Ak by odvolací súd správne vyriešil túto právnu otázku, mal dospieť k záveru, že v dôsledku porušenia práva na rovnaké zaobchádzanie a prístup k volenej funkcii došlo k vzniku nemajetkovej ujmy a žalobca nemusel preukazovať konkrétnymi dôkazmi aj ujmu, ktorá sa prejavila navonok vo vzťahu k tretím osobám, jej príležitostiam, očakávaniam, resp. narušila sa jej dôstojnosť v očiach iných.

35. K dovolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný, ktorý uviedol, že odvolací súd sa pri svojom rozhodovaní riadil ustálenou rozhodovacou praxou, ako aj príslušnými ustanoveniami CSP. Odvolací súd náležite skúmal všetky procesné námietky žalobcu a v rozsudku sa s nimi riadne vysporiadal. Skutočnosť, že žalobca nesúhlasí s výsledkom rozhodnutia, nemôže sama osebe zakladať dôvodnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu jednoznačne vyplýva, že súd postupoval v súlade so zákonom a v rámci svojich právomocí.

36. K dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP žalovaný už viackrát uviedol, že nepostupoval v rozpore so zákonom, umožnil zúčastniť sa hlasovania poslancovi P. Z., nakoľko nemal inú možnosť, v opačnom prípade by došlo k porušeniu jeho práv. Tým, že mu umožnil zúčastniť sa hlasovania ešte rozpor záujmov nenastal, to by bolo len v prípade, ak by hlasoval za zvolenie svojej osoby, tu poukázal na to, že toto preukázané nebolo, hlasovanie bolo tajné, z 11 hlasov, bol jeden neplatný, 5 hlasov bolo za, 5 hlasov bolo proti, rozhodlo sa žrebovom v neprospech žalobcu. Počas voľby, žalobca samotný proces voľby, pritom vôbec nenamietal.

37. K dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalovaný uviedol, že právna otázka týkajúca sa možnosti hlasovania poslanca zastupiteľstva, ktorý je zároveň kandidátom na funkciu hlavného kontrolóra, už bola viackrát posudzovaná všeobecnými súdmi, pričom závery odvolacieho súdu sú v súlade s doterajšou rozhodovacou praxou.

38. K nároku na náhradu nemajetkovej ujmy žalovaný uviedol, že odvolací súd správne dospel k záveru, že žalobcovi nevznikol nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa § 9 ods. 3 zákona č. 365/2004 Z. z. Dovolateľ tiež namieta, že odvolací súd tým, že mu nepriznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, nerešpektoval právny názor dovolacieho súdu - rozhodnúť o náhrade nemajetkovej ujmy. S týmto tvrdením žalovaný nesúhlasí, lebo v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky nebolo uvedené, že žalobcovi v prípade preukázania diskriminácie musí byť priznaná náhrada a odvolací súd o náhrade predsa rozhodol na základe skutkového stavu po vykonaní dokazovania. Žalobcovi nič nebránilo, aby produkoval dôkazy na preukázanie prípadnej výšky nemajetkovej ujmy, v tomto smere bol ale pasívny a hodnoverné dôkazy nepredložil ani neoznačil. Samotné znevýhodnenie v prístupe k volenej funkcii bez preukázania ďalších okolností nemôže zakladať automaticky nárok na primerané finančné zadostučinenie. Aj pri náhrade nemajetkovej ujmy musia byť totiž splnené predpoklady vzniku zodpovednosti: zásah, ktorý je spôsobilý vyvolať nemajetkovú ujmu, vznik nemajetkovej ujmy, príčinná súvislosť medzi zásahom a vznikom nemajetkovej ujmy, zavinenie.

39. Na základe vyššie uvedeného žalovaný navrhuje, aby dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. f) CSP, resp. zamietol podľa § 448 CSP v celom rozsahu ako nedôvodné a priznal

žalovanému náhradu trov dovolacieho konania.

Posúdenie vecí dovolacím súdom

40. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“ alebo „NS SR“ a „Najvyšší súd SR“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana, v ktorej neprospech bolo vydané napadnuté rozhodnutie (§ 424 CSP), za splnenia podmienok zastúpenia takejto strany a spísania jej dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné aj dôvodné.

41. Dovolací súd úvodom konštatuje, že v tomto spore už rozhodoval a vydal uznesenie sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024, ktorým zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/57/2021 z 19. januára 2022 a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Pričom v bode 51. uznesenia vyslovil právny názor, že odvolací súd ustáli druh diskriminácie a následne rozhodne o náhrade nemajetkovej ujmy.

42. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

43. Dovolaním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018).

44. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08 a IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnené uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie vecí (§ 432 ods. 1 CSP).

45. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

46. V danom prípade z dovolania žalobcu vyplýva, že napáda rozsudok odvolacieho súdu v celom jeho rozsahu na základe § 420 písm. f), § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

47. V zmysle § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby

uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

48. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

49. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom odvolacom návrhu spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

50. Dovolateľ v súvislosti s vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP odvolaciemu súdu v zásade vytýkal nezrozumiteľnosť, protirečivosť a nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu; nesprávnosť prvého výroku rozsudku odvolacieho súdu, popretie podstaty a účelu určovacieho výroku, odklon od žalobného petitu, keď odvolací súd vo výroku rozsudku neuviedol, kto porušil právny predpis (subjekt), ktorý konkrétny právny predpis bol porušený a nekonkretizoval čím/akým ustanovením, predpisom, rozhodnutím (objekt). Dovolateľ namietal, že odvolací súd nesprávne potvrdil zamietajúci výrok súdu prvej inštancie i v časti, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia označeného uznesenia zastupiteľstva mesta Strážske.

51. Výrok (enunciát) rozsudku je konečným vyjadrením konajúceho súdu o prejednávanej veci. Z obsahového hľadiska je výrok rozsudku tou jeho časťou, ktorá ako jediná nadobúda právoplatnosť a po jej nadobudnutí zaväzuje strany sporu, prípadne aj iné subjekty určené zákonom (§ 228 ods. 1 CSP). Výrok rozsudku je determinovaný žalobným návrhom v takom znení, aké žalobca uviedol v žalobe (§ 132 ods. 1 CSP) alebo aké pripustil súd uznesením v prípade zmeny žaloby (§ 142 CSP). Výrok rozsudku musí byť určitý, aby ho bolo možné nútene vykonať. Požiadavka materiálnej vykonateľnosti rozsudku zahŕňa, okrem iného, potrebu jednoznačného vymedzenia práv a povinností, o ktorých sa rozhodlo, vrátane ich rozsahu a lehoty na plnenie. Preto je nevyhnutné, aby výrok bol formulovaný jasne, výstižne a zrozumiteľne. Je žiaduce, aby právna terminológia použitá vo výroku zodpovedala legálnemu textu, teda aby súd štylizoval výrok slovami zákona aplikovaného na prejednávanú vec. Na strane druhej, aj keď žalobný petit uvedený v žalobe predstavuje rámec pre rozhodovanie, neznamená to, že by súd pri formulovaní vyhlasovaného výroku rozsudku bol viazaný jeho doslovným znením do najmenších podrobností.

52. Osoba, ktorá sa domnieva, že je alebo bola dotknutá na svojich právach, právom chránených záujmoch alebo slobodách nedodrzaním zásady rovnakého zaobchádzania sa môže domáhať ochrany svojich práv súdnou cestou. Pričom súd rozhodne tak, že ustáli subjekt, ktorý nedodrжал zásadu rovnakého zaobchádzania a môže rozhodnúť v zmysle žalobného petitu, aby napravit protiprávny stav a poskytol dotknutej osobe primerané zadosťučinenie (§ 9 ods. 2 AZ).

53. Podľa § 2 ods. 1 až 3 zákona č. 365/2004 Z. z. dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania spočíva v zákaze diskriminácie z dôvodu pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.

54. V tomto spore bolo doterajším dokazovaním preukázané že k porušeniu práva na rovnaké zaobchádzanie žalobcu došlo pri hlasovaní mestského zastupiteľstva ako kolektívneho orgánu samosprávy o kandidátoch na funkciu hlavného kontrolóra mesta a to tým, že žalobcov protikandidát na funkciu hlavného kontrolóra mesta bol zároveň poslanec mestského zastupiteľstva žalovaného, a je zrejmé, že aj svojim hlasom, výkonom hlasovacieho práva mohol ovplyvniť voľbu kandidáta v druhom kole predmetných volieb. Z rozsudku odvolacieho súdu bod 23. a 24. je zrejmé, že odvolací súd v súlade s § 2 a ods. 3 AZ a na základe výsledkov dokazovania dospel k záveru, že žalovaný sa vo vzťahu k žalobcovi dopustil nepriamej diskriminácie, aj keď konaním na základe navonok neutrálneho právneho predpisu, ktorý však umožnil znevýhodniť osobu žalobcu v porovnaní s inou osobou. Dovolací súd uvedený záver odvolacieho súdu považuje za zrozumiteľný, tvoriaci základ pre rozhodnutie v danom spore.

55. Zákaz diskriminácie je jednou zo základných zásad právneho štátu, ako aj neodmysliteľnou súčasťou každého demokratického právneho poriadku. Nepriama diskriminácia sa vyznačuje konaním alebo opomenutím založeným na zdanlivo neutrálnom pravidle, ktoré znevýhodňuje konkrétnu osobu alebo skupinu osôb oproti iným osobám, pričom znevýhodnenie nie je objektívne odôvodnené legitímnym cieľom a zároveň primeranými alebo nevyhnutnými prostriedkami. Pojem zdanlivo neutrálne ustanovenie, kritérium či prax, je treba vnímať v spojení s tým, či ide o také ustanovenie, kritérium či opatrenie, ktoré je formulované tak, že by ani na prvý pohľad ani odvodené nemalo viesť k rozlišovaniu na základe niektorého zo zakázaných diskriminačných dôvodov, napriek tomu však, ale jeho aplikácia má v skutočnosti neprímerane nepriaznivý a znevýhodňujúci dopad na túto skupinu (rozsudok ESLP vo veci CHEZ R. B. AD v. Komisia za z. ot d. C-83/14 bod. 76). Na rozdiel od diskriminácie priamej, nevyžaduje sa úmysel alebo motív, ide o faktickú diskrimináciu, ku ktorej dochádza v dôsledku určitého rozhodnutia, opatrenia, praxe založenej na neutrálnom kritériu za predpokladu, že odlišné zaobchádzanie nie je objektívne odôvodnené legitímnym cieľom, prípadne prostriedkami, ktoré vedú k jeho dosiahnutiu, nie sú vhodné, nevyhnutné a primerané.

56. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku rozhodol, že právo žalobcu na prístup k volenej funkcii porušené bolo, avšak tak ako dovolateľ v dovolaní dôvodne namietal, určovací výrok rozsudku neobsahuje označenie subjektu, ktorý porušil právo žalobcu na prístup k volenej funkcii (§ 9 ods. 2 AZ), rovnako nie je uvedený právny predpis, resp. rozhodnutie/uznesenie/, ktorým bolo právo žalobcu na prístup k volenej funkcii porušené (v tomto prípade sa z doterajšieho súdneho konania a obsahu spisu dá vyvodiť podľa dovolacieho súdu, že právo žalobcu bolo porušené uznesením orgánu žalovaného, keďže dotknuté uznesenie prijal samosprávny orgán mesta /§ 10 ods. 1 písm. a) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení - mestské zastupiteľstvo/, pretože prijatím uznesenia predchádzalo porušenie čl. 2 ods. 1 písm. q) a čl. 6 ods. 1, 2 a 3 ústavného zákona č. 357/2004 Z. z. o ochrane verejného záujmu pri výkone funkcií verejných funkcionárov). Preto aj keď prvý výrok rozsudku odvolacieho súdu o zmene rozsudku súdu prvej inštancie je vydaný v zásade v prospech dovolateľa, ale pre jeho neúplnosť a nezrozumiteľnosť, musí dovolací súd konštatovať, na základe dovolacej argumentácie žalobcu, že dovolaniu vyhovie aj v tejto časti, a preto pristúpil i k zrušeniu tohto výroku rozsudku odvolacieho súdu. Zároveň je potrebné dodať, že odvolací súd znovu rozhodne o tejto časti žaloby tak, že len doplní a upresní výrok rozhodnutia naznačený smerom.

57. Súdne konanie vo veciach súvisiacich s porušením zásady na rovnaké zaobchádzanie je civilným súdnym konaním sporového charakteru, v ktorom proti sebe stoja žalobca a žalovaný v navzájom protichodnom, kontradiktórnom postavení. V klasickom sporovom súdnom konaní sa uplatňuje zásada actori incumbit probatio, čo znamená, že dôkazné bremeno postihuje zásadne vždy toho, kto niečo tvrdí, teda žalobcu. Ustanovenie § 11 ods. 2 antidiskriminačného zákona predstavuje zásadnú odchýlku konania vo veciach porušenia zásady rovnakého zaobchádzania od klasického sporového súdneho konania v oblasti dokazovania. Táto odchýlka sa týka preneseného dôkazného bremena zo žalobcu na žalovaného (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024, bod 26. - 29.).

58. Princíp preneseného dôkazného bremena bol vygenerovaný Súdny dvorom Európskej únie v rámci jeho judikatúry ako princíp, ktorý odráža potrebu efektívneho uplatňovania princípu rovnosti a jeho potreba vychádza z charakteru antidiskriminačných sporov. Diskriminácia sa len zriedka deje otvorene, väčšinou o nej neexistujú priame dôkazy a žalobcovia spravidla nedisponujú dostatkom informácií, ktorými by mohli bez akýchkoľvek pochybností preukázať existenciu diskriminácie, resp. porušenia zásady na rovnaké zaobchádzanie. Zmyslom teda je, aby žalobca neprehral spor len na základe toho, že neunesol dôkazné bremeno z dôvodu, že nemá prístup k dôkazom. Treba však upozorniť na to, že žalobcovi nestačí len poukázať na to, že bol diskriminovaný, ale musí predložiť skutočnosti, z ktorých možno dôvodne predpokladať, že došlo k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania, a až potom dôjde k prechodu povinnosti preukázať, že k diskriminácii nedošlo, a to na žalovaného.

59. Pri prenesenom dôkaznom bremene zároveň platí, že žalovaný môže domnienku diskriminačného konania vyvrátiť, ak preukáže, že jeho konanie sledovalo oprávnený záujem, bolo objektívne odôvodnené, primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu, alebo že jeho konanie nie je v zmysle antidiskriminačného zákona považované za diskrimináciu. Keďže žalovaný v tomto spore neposkytol súdu dostatočné vysvetlenie, prečo mohlo dôjsť k porušeniu zásady na rovnaké zaobchádzanie so žalobcom, je tu preukázaný záver, že diskriminácia v danom prípade bola preukázaná.

60. V súdnom konaní z troch meritórnych rozhodnutí krajského súdu v tejto veci (uznesenie sp. zn. 9Co/21/2019 a rozsudky sp. zn. 9Co/57/2021, 9Co/48/2024) je zrejмый záver, že k nepriamej diskriminácii žalobcu došlo, keďže jeden z uchádzačov na funkciu hlavného kontrolóra mesta Strážske - P. Z. Z., poslanec mestského zastupiteľstva žalovaného, zároveň hlasoval pri voľbe hlavného kontrolóra a aj sa samotnej voľby zúčastňoval ako uchádzač, teda spolourozhodoval o úspešnom uchádzačovi na funkciu hlavného kontrolóra mesta. Menovaný poslanec mestského zastupiteľstva bol zvýhodnený oproti ďalším uchádzačom (bod 24. rozsudku krajského súdu, body 43. a 44. zrušujúceho uznesenia dovolacieho súdu). Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že žalobca dokazovaním preukázal, že bol konaním žalovaného znevýhodnený a bol podľa názoru krajského súdu diskriminovaný pri prístupe k funkcii hlavného kontrolóra mesta Strážske.

61. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy (resp. morálnej ujmy) predstavuje „spravodlivé zadosťučinenie“, ktoré by malo zahŕňať aj iné formy zadosťučinenia ako napr. verejné ospravedlnenie, uverejnenie zrušujúceho rozsudku a jeho stručné odôvodnenie a pod. Škodou treba chápať ako ujmu na chránenom statku, ako je majetok, osoba, alebo iný chránený záujem, pričom najvyššiu mieru ochrany poživajú ľudský život, integrita človeka, ľudská dôstojnosť a sloboda. Nemajetková ujma vzniká samotným porušením základných práv a slobôd fyzickej osoby, nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom. Ide o stav mysle poškodenej osoby, ktorý sa preukazuje empaticky (porovnaj sp. zn. 4Cdo/125/2019) a nie mechanicky.

62. Ústavne garantovaný prístup k súdnej ochrane podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR zakladá povinnosť všeobecného súdu poskytovať materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov. Prekážkou prístupu k súdnej ochrane garantovanej čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je taký formalistický výklad právnych noriem tvoriacich právny základ rozhodnutia, ktorý v konečnom dôsledku vedie k extrémne nespravodlivým záverom, brániacim označiť konanie pred súdmi ako spravodlivý proces (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 9. júla 2020 sp. zn. II. ÚS 401/2019). Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, všeobecný súd musí ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov vykladať v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, lebo ich aplikáciou a interpretáciou nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej) v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu (obdobne napr. sp. zn. III. ÚS 271/05 a sp. zn. III. ÚS 78/07). Je nutné kompenzovať všetku ujmu. Právny základ tohto nároku vyplýva zo základných princípov materiálneho právneho štátu (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR), ktorý musí niesť objektívnu zodpovednosť za konanie svojich orgánov či za konanie, ktorým štátny orgán alebo orgán verejnej moci priamo zasahuje do základných práv a slobôd jednotlivca (porovnaj Nález

Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. decembra 2017 sp. zn. I. ÚS 131/2017). Za nesplniteľné dôkazné bremeno (dôkaznú povinnosť) považuje dovolací súd požiadavku odvolacieho súdu, ktorý po zhodnotení skutkových okolností dospel k záveru o nepreukázaní nemajetkovej ujmy žalobcom a najmä to, že by značným spôsobom bola znížená spoločenská vážnosť a dôstojnosť žalobcu ako aj jeho spoločenské uplatnenie z dôvodu diskriminácie (bod 42.) na strane jednej, čo je v rozpore s konštatovaním odvolacieho súdu v bode 35. „...takéto porušenie zásady rovnakého zaobchádzania pri výberovom konaní by akákoľvek iná osoba dôvodne pociťovala ako psychickú ujmu resp. nespravodlivosť“. Odvolací súd síce v bode 31. posledná veta rozsudku konštatuje, že pre rozhodnutie o konkrétnej peňažnej sume je potrebné prihliadnuť najmä na závažnosť a trvanie neoprávneného zásahu, spôsob jeho vykonania, povahu práv a oprávnených záujmov diskriminovanej osoby (žalobcu), ktoré boli porušené, ale sám sa uvedeným postupom dôsledne neriadil.

63. Dovolací súd po oboznámení sa s tretím rozhodnutím odvolacieho súdu konštatuje absenciu relevantných dôvodov a rozporuplnosť záverov odvolacieho súdu, keďže v jeho odôvodnení chýba racionálny záver podporujúci prijaté rozhodnutie najmä v otázke nepriznania primeraného finančného zadosťučinenia ako právneho nástroja na odstránenie nemajetkovej ujmy najmä s dôrazom na už skonštatovanú diskrimináciu žalobcu. Dovolací súd poukazuje opakovane na uvedené teoretické východiská, musí konštatovať že dovolacie dôvody žalobcu majú svoje opodstatnenie, pretože odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v časti, ktorá sa týka rozhodnutia o uplatnenom nároku pre priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v zmysle § 9 ods. 3 AZ je minimálne protirečivý (body 35. a 36. vs. 40. - 44. ako aj vyššie spomenuté závery) nerešpektujúci v judikatúre ustálené zásady pre priznanie finančného zadosťučinenia - napr. závažnosť a trvanie neoprávneného zásahu (len dĺžka výkonu funkcie mestským zastupiteľstvom zvoleného hlavného kontrolóra mesta je zo zákona šesť rokov /§ 18a ods. 5 zákona o obecnom zriadení/), ale tiež aj priebeh a dĺžku súdneho konania v tomto spore, a preto záver obsiahnutý v bode 42. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, že žalobcovi nepatrí nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, je minimálne arbitrárny a neudržateľný. Úlohou odvolacieho súdu bude na základe dokazovania a zisteného stavu veci ustáliť výšku primeraného finančného zadosťučinenia uplatneného žalobcom v zmysle uvedených kritérií a to tiež s poukazom na doterajší priebeh súdneho konania na odvolacom súde. Je totiž neudržateľný, napr. záver v bode 44. odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, že: „... vzhľadom na vzniknuté následky v osobnostnej sfére žalobcu, je na mieste poskytnúť žalobcovi zadosťučinenie vo forme konštatovania vo výroku rozsudku, že u neho došlo k porušeniu zásady zákazu diskriminácie v prístupe k volenej funkcii,...“ ale uvedený záver odvolacieho súdu sa v samotnom výroku rozsudku nenachádza, a vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti je takáto forma zadosťučinenia nepostačujúca.

64. Námietku dovolateľa o tom, že odvolací súd nesprávne potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie aj v tej časti pokiaľ nerozhodol o zrušení uznesenia č. 172/2009 z 17. decembra 2009 mestského zastupiteľstva mesta Strážske, dovolací súd považuje za nedôvodnú. Odkazuje tu na body 48. a 49. odôvodnenia uznesenia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/21/2019 z 25. septembra 2019 (č. 1. 187 - 192 listinného súdneho spisu), z ktorých je zrejmé, že súd prvej inštancie uznesením zo 17. septembra 2013 č. k. 6C/1/2011-137 postúpil žalobu v tej časti, v ktorej sa žalobca domáhal zrušenia právoplatného rozhodnutia mestského zastupiteľstva v Strážskom č. 172/2009 zo 17. decembra 2009 Krajskému súdu v Košiciach ako súdu vecne príslušnému v zmysle § 250b OSP (správne súdnictvo), ktorý o tejto časti žaloby rozhodol uznesením z 30. júla 2015 pod sp. zn. 6S/250/2013 tak, že konanie zastavil. Z odôvodnenia uznesenia vyplynulo že žalobca nebol v tom čase oprávnený podať žalobu na preskúmanie zákonnosti uznesenia mestského zastupiteľstva týkajúceho sa voľby hlavného kontrolóra (oprávnenou osobou bol len prokurátor, poznámka dovolacieho súdu). Teda o tejto časti žaloby už právoplatne rozhodnuté bolo v samostatnom súdnom konaní, a preto otázka dovolateľa (bod 24.) je aktuálne už len otázkou akademickou.

65. S poukazom na vyššie uvedené odvolacím súdom prijaté závery o nepriznaní nemajetkovej ujmy v peniazoch, nemajú svoj racionálny základ v interpretácii príslušných ustanovení právnych predpisov, a teda sú svojvoľné a neudržateľné. Argumentácia obsiahnutá v odôvodnení napadnutého rozsudku je natoľko vnútorne rozporná, že napadnutý rozsudok v tejto časti je nepresvedčivý, a preto ho dovolací

súd zruší s tým, že odvolací súd v ďalšom konaní rozhodne o priznaní nemajetkovej ujmy v peniazoch a zdôvodní výšku priznaného finančného zadosťučinenia v zmysle zákonných kritérií.

66. Dovolací súd dospel k záveru, že u dovolateľa došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP nezrozumiteľným a protirečivým odôvodnením rozsudku krajského súdu v otázke nepriznania finančného zadosťučinenia. Táto skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd dovolaním napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za zákonné. Preto dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

67. Rozhodovacia prax Najvyššieho súdu SR sa ustálila na tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP znemožňujúcej strane realizáciu jej procesných oprávnení, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší bez toho, aby sa zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu (1Cdo/44/2015, 2Cdo/111/2014, 3Cdo/4/2012, 4Cdo/263/2013, 5Cdo/241/2013, 6Cdo/591/2015, 7Cdo/212/2014 a 8Cdo/137/2015).

68. Záverom odkazuje dovolací súd aj na svoje predchádzajúce uznesenie sp. zn. 6Cdo/184/2023 z 28. februára 2024 ako aj na rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky vydané v tomto spore, ktorými je v rozsahu vyslovených právnych názorov odvolací súd viazaný (§ 455 CSP).

69. Podľa § 455 CSP, ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom odvolacieho súdu.

70. S poukazom na uvedený záver, že dovolanie bolo prípustné, ale i dôvodné, dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil podľa § 449 ods. 1 CSP a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

71. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

72. Toto uznesenie prijal senát Najvyššieho súdu SR pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.